

Prolog

ŠVAJCARSKA
1975.

MARGERIT ROLF JE KOPALA u bašti zato što je u muževljevoj radnoj sobi pronašla sakrivene tajne. Već je odavno prošla ponoć i bilo je kasno za rad u bašti. Od prolećnog otapanja zemlja je bila mekana i vlažna, pa je ašov lako klizio omogućavajući joj da napreduje uz nezatnu buku. Na tome je bila zahvalna. Njen muž i ćerka su spavali u vili i nije želela da ih probudi.

Zašto to nije moglo biti nešto jednostavno, poput ljubavnih pisama druge žene? Dobro bi se posvađali, Margerit bi priznala da je i sama imala jednu vezu. Manuli bi se ljubavnikâ, a njihov dom bi se ubrzo vratio u uobičajeno stanje. Međutim, nije pronašla ljubavna pisma – našla je nešto mnogo gore.

Za trenutak je krivila samu sebe. Da nije pretraživala njegovu radnu sobu, nikad ne bi pronašla fotografije. Mogla bi ostatak života da provede u blaženom neznanju verujući da je njen muž čovek kakvim se i predstavljao. No, sada je znala. Njen muž je bio čudovište, njegov život – laž – potpuno i pedantno održavana laž. Stoga je i ona sama bila laž.

Margerit Rolf se usredsredila na posao, napredujući polako i sigurno. Završila je za sat. Procenila je da je dobra rupa: duga sto osamdeset, široka šezdeset centimetara. Šest centimetara ispod površine naišla je na čvrst sloj gline. Stoga je bila malo plića nego što je htela. Nije važno. Znala je da će biti samo privremena.

Uzela je pušku, omiljeno oružje njenog muža; divna sačmara, koju je ručno za njega napravio vrhunski oružar u Milanu. Više je nikad neće koristiti. Ovo ju je obradovalo. Pomislila je na Anu. Molim te, nemoj da se probudiš, Ana. Spavaj, ljubavi.

Zatim je ušla u rupu, legla na leđa, stavila cev u usta i povukla obarač.

DEVOJČICU je probudila muzika. Nije prepoznala komad i pitala se kako li joj se uvukla u misli. Jasan silazni polutonski niz nota trajao je samo trenutak. Ispružila je ruku i ne otvarajući oči, opipavala nabore posteljine dok pod dlanom nije osetila telo koje je ležalo nekoliko centimetara dalje. Prsti su joj skliznuli preko uskog struka uz vitak, otmen vrat do skladnih zavijutaka puža. Sinoć su se svađali. Sada je bio trenutak da nesuglasice ostave po strani i pomire se.

Ustala je iz kreveta i navukla kućnu haljinu. Očekivalo ju je pet sati vežbanja. Junsko jutro je suncem okupano, a ona će sa trinaest godina ovako provesti dan – a i čitavo leto.

Razgibavajući vratne mišiće, kroz prozor je posmatrala cvetnu baštu. Pravi vodoskok boja. Iza bašte se uzdizala strma padina doline. Visoko iznad su se nazirali snegom pokriveni planinski vrhovi, blistavi od jarkog letnjeg sunca. Prislonila je violinu uz vrat i spremila se da svira prvu etidu.

Tada je primetila nešto u bašti: gomila zemlje, dugačka plitka rupa. S mesta na kojem je stajala dobro je mogla da vidi traku bele tkanine raširene po dnu i blede ruke sklopljene oko pušćane cevi.

„Mama!“ viknu, a violina pade na pod.

GRUNULA je u očevu radnu sobu bez kucanja. Očekivala je da će ga zateći za radnim stolom, povijenog nad računovodstvenim knjigama, međutim, on je sedeo na ivici stolice sa visokim naslonom, pored kamina. Sitne, patuljaste građe, na

sebi je imao obavezni plavi sako i prugastu kravatu. Nije bio sam. Drugi muškarac je imao naočari za sunce uprkos tipično muškoj tami radne sobe.

„Šta ti, zaboga, misliš?“, obrecnu se otac. „Koliko puta sam te zamolio da poštuješ zatvorena vrata? Zar ne vidiš da sam usred važnog razgovora?“

„Ali, tata...“

„I obuci se pristojno! Deset je sati, a ti si još u kućnoj haljini.“

„Tata, moram...“

„To može da sačeka dok ne završim.“

„Ne, tata, ne može!“

Ovo je tako glasno viknula da se trgnuo čovek s naočarima za sunce.

„Izvinjavam se, Oto, ali plašim se da se po ponašanju moje kćeri vidi da previše vremena provodi sama sa svojim instrumentom. Izvini me načas. Odmah ću se vratiti.“

OTAC Ane Rolf je dokumentima rukovao pažljivo – ni poruka koju je izvadio iz groba nije bila izuzetak. Kad ju je pročitao, oštro pogleda, oči mu poleteše levo-desno kao da se plaši da mu neko viri preko ramena. Ana je ovo videla s prozora svoje spavaće sobe.

Kad se okrenuo i pošao nazad ka vili, bacio je pogled na prozor i pogledi im se sretoše. On zastade, za trenutak je gledajući pravo u oči. Nije to bio pogled saosećanja. Ni žaljenja. Bio je to pogled podozrenja.

Odmakla se od prozora. Stradivari je ležao tamo gde ga je ispustila. Podiže ga. Odozdo je čula kako otac svom gostu mirno objašnjava da mu je supruga izvršila samoubistvo. Prislonila je violinu na vrat, položila gudalo na žice, zatvorila oči. G-mol. Razne uzlazne i silazne kombinacije. Arpeđa. Razložene terce.

„KAKO može sada da svira?“

„Bojim se da drugačije ne ume.“

Kasno popodne. Dvojica muškaraca opet su sama u radnoj sobi. Policija je obavila početnu istragu, a telo je sklonjeno. Na stolu na rasklapanje, koji se nalazio između njih, ležala je poruka.

„Mogao je lekar da joj dâ sedativ.“

„Ne želi lekara. Plašim se da ima majčinu narav i njenu tvrdoglavu prirodu.“

„Je li je policija pitala za oprostajnu poruku?“

„Ne vidim potrebu da uvlačim policiju u intimu ove porodice, pogotovo jer je u pitanju samoubistvo moje supruge.“

„A tvoja ćerka?“

„Šta je s mojom ćerkom?“

„Gledala te je s prozora.“

„Moja ćerka je moja briga. Sa njom ću postupati kako mislim da treba.“

„Nadam se da hoćeš. Ipak, učini mi jednu malu uslugu.“

„Koju, Oto?“

Bledom rukom je tapkao po stolu dok nije napipao poruku.

„Spali ovu prokletu stvar sa svim ostalim. Potrudi se da se niko ne spotakne ni na jednu neprijatnu uspomenu iz prošlosti. Ovo je Švajcarska. Ovde prošlost ne postoji.“

Prvi deo

SADAŠNJOST

1

LONDON ♦ CIRIH

NEKADA SOLVENTNO PREDUZEĆE GALERIJA IŠERVUD ranije je bilo smešteno u lepoj komercijalnoj zgradi na pomodnom Novom Bond stritu u Mejferu.* Onda je londonska maloprodaja doživela renesansu i Novi Bond strit – ili Novi *Bondstrasse*, kako su je u struci podsmešljivo nazivali – preplavili su *Tifani* i *Guči*, *Versače*, *Mikimoto* i njima slični. Džulijan Išervud i drugi trgovci specijalizovani za slike starih majstora muzejskog kvaliteta prognani su u Sent Džejms – dijasporu Bond strita kako je Išervud voleo da ga zove. Napokon se smestio u oronulo viktorijansko skladište u mirnom četvorougaoanom dvorištu okruženom zgradama, poznatom kao *Mejsonovo dvorište*, između londonske kancelarije nevelike grčke brodske kompanije i paba koji je udovoljavao zgodnim mladim službenicama što voze mopede.

Rodoskrvni klevetnici, kakvi su žitelji Sent Džejmsa, držali su da je *Galerija Išervud* prilično dobro pozorište. *Galerija Išervud* je imala dramu i napetost, komediju i tragediju, zapanjujuće uspone i naizgled neizmerne padove. U velikoj meri uzrok tome je karakter njenog vlasnika. Pratilo ga je prokletstvo gotovo fatalnog nedostatka za jednog trgovca umetničkim delima – više je voleo da ih poseduje nego da ih prodaje. Svaki put kad bi slika bila skinuta sa zida njegovog izvanrednog izložbenog prostora, Išervuda bi obuzeo neverovatno

* *Mayfair* – deo Zapadnog Londona. (Prim. prev.)

velik strah. Posledica ove nesreće je njegov sadašnji teret apokaliptičnog inventara što se u struci blagonaklono naziva mrtvom robom – slike za koje nijedan kupac nikad neće platiti poštnu cenu. Slike koje se ne mogu prodati. Zagorele, kako su voleli da kažu u Djuk stritu. Tost. Da su Išervuda pitali da pojasni ovaj naizgled neobjašnjiv neuspeh poslovnog oštroumlja, možda bi spomenuo oca, mada je naglasio da nikad – *Ali zaista nikad, mili* – neće govoriti o ocu.

Sad je opet bio na vrhu. Imao je dovoljno da vrati dugove. Imao je novac. Milion funti, da budemo precizni, lepo ušuškanih na njegovom računu u banci *Berkli* zahvaljujući vencijskom slikaru Frančesku Večeliju i naoko mrgodnom restauratoru umetničkih dela koji je upravo dolazio preko mokrih cigli *Mejsonovog dvorišta*.

Išervud je navukao kišni mantil. Njegov engleski oklop i tipično engleska odeća prikrivali su činjenicu da uopšte nije – barem tehnički gledano – Englez. Englez po državljanstvu i pasošu – da – ali Nemač po rođenju, Francuz po vaspitanju, a Jevrejin po veri. Malobrojni su znali da je njegovo prezime fonetska perverzija originala. Još manje njih je znalo da je godinama činio usluge izvesnom tvrdoglavom gospodinu iz izvesne tajne agencije sa sedištem u Tel Avivu. Rudolf Heler je ime koje je gospodin koristio kad je svraćao kod Išervuda u galeriju. Ime je pozajmljeno, pozajmljeno kao i gospodinovo plavo odelo i gospodski maniri. Pravo ime mu je Ari Šamron.

„Čovek bira u životu, zar ne?“ rekao je Šamron kad je Išervud regrutovan. „Čovek ne izdaje svoju usvojenu zemlju, svoju koledž, ili svoju regimentu, ali čovek traži svoju krv i meso, svoje pleme da ne bi neki novi austrijski ludak, ili bagdadski kasapin, pokušao da nas opet pretvori u sapun, a, Džulijane?“

„Da čujemo, da čujemo, her Heler.“

„Nećemo ti platiti nijednu funtu. Tvoje ime se nikada neće pojaviti u našim dosijeima. S vremena na vreme ćeš mi činiti usluge. Veoma specijalne usluge za veoma specijalnog agenta.“

„Izvršno. Čudesno. Gde da se prijavim? Kakve usluge? Ništa mutno, pretpostavljam?“

„Recimo da treba da ga pošaljem u Prag. Ili Oslo. Ili Berlin, ne dao bog. Želeo bih da mu ovde nađeš legitiman posao. Restoracija. Procena. Konsultacije. Nešto odgovarajuće za vreme njegovog boravka.“

„Nema problema, her Heler. Uzgred, da li taj vaš agent ima ime?“

Agent je imao mnoga imena, sad je razmišljao Išervud, posmatrajući muškarca koji je išao dvorištem. Pravo ime mu je Gabrijel Alon, a sitni potezi, koje je sad činio, odavali su prirodu njegovog rada za Šamrona – način na koji je gledao preko ramena dok je išao prolazom iz Djuk strita; način na koji je, uprkos upornoj kiši, ne jednom već dvaput obišao staro dvorište pre no što je prišao sigurnim vratima galerije i pozvonio na Išervudovo zvono. *Siroti Gabrijel. Jedan od trojice ili četvorice najboljih na svetu u onome što radi, ali ne može da ide pravo.* A zašto ne? Posle onoga što se dogodilo njegovoj supruzi i detetu u Beču... nijedan čovek ne bi bio isti posle toga.

Bio je neočekivano prosečne visine. Lakim korakom, naizgled bez ikakvog napora, prešao je Djuk strit do restorana *Grinz* gde je Išervud rezervisao sto za ručak. Dok su sedali, Gabrijel očima kao reflektorskim zracima prelete po restoranu. Bile su bademastog oblika, neprirodno zelene i vrlo brze. Jagodice – široke i četvrtaste, usne tamne, a nos oštrih ivica kao istesan od drveta. Bilo je to bezvremeno lice, mislio je Išervud. Moglo je biti lice s naslovne strane sjajnog muškog modnog časopisa ili lice sa strogog Rembrantovog portreta. Bilo je, takođe, i lice koje je moglo poticati sa mnogih mesta. Bila je to veličanstvena profesionalna prednost.

Išervud je naručio punjenog lista i sanser,* a Gabrijel crni čaj i supu. Podsetio je Išervuda na ortodoksnog pustinjaka koji je živeo na užegloj feti i tvrdom hlebu, samo što je

* *Sancerre* – francusko suvo belo vino iz doline Loire. (Prim. prev.)

Gabrijel živeo u udobnoj kući u zabačenom plimskom rukavcu u Kornvolu a ne u manastiru. Išervud ga nikad nije video kako jede obilat obrok; nikad ga nije video kako se smeši ili divi privlačnom paru kukova. Nikad nije žudeo za materijalnim stvarima. Imao je samo dve igračke – stari automobil, MG, i drvenu jedrenjaču sa dva jarbola, a sâm je restaurirao i jedno i drugo. Slušao je opere na užasnom malom prenosivom cd-plejeru umazanom bojama i lakom. Novac je trošio samo na osnovne potrebe. Imao je više hajtek igračaka u svom malom kornvolskom studiju nego što ih je bilo u odeljenju za konzervaciju u *Galeriji Tejt*.

Kako se malo Gabrijel promenio za dvadeset pet godina koliko su se poznavali. Dobio je poneku boru oko tih opreznih očiju, poneki kilogram na mršavom telu. Onog dana je bio tek nešto stariji od dečaka, tih poput crkvenog miša. Čak i tada mu je kosa bila prošarana sedim vlasima, belegom dečaka koji je radio posao odraslog muškarca. „Džulijane Išervude, ovo je Gabrijel“, rekao je Šamron. „Gabrijel je čovek ogromnog talenta, uveravam te.“

Ogroman talenat, zaista, ali bilo je rupa u mladićevom poreklu – kao one tri godine koje su nedostajale od trenutka kada je diplomirao na prestižnoj Umetničkoj školi *Betsalel* u Jerusalimu do šegrtovanja u Veneciji kod vrhunskog restauratora Umberta Kontija. „Gabrijel je tada putovao po Evropi“, odsečno je kazao Šamron. Tada se poslednji put razgovaralo o Gabrijelovim evropskim avanturama. Džulijan Išervud nije pričao šta se dogodilo njegovom ocu, a Gabrijel nije pričao o poslovima koje je obavljao za Arija Šamrona, odnosno Rudolfa Helera, otprilike od 1972. do 1975. Išervud je u potaji taj period nazivao *izgubljene godine*.

Išervud se maši za prednji džep na sakou i izvadi ček. „Tvoj deo od prodaje Večelija. Sto hiljada funti.“

Gabrijel uze ček i lakim pokretom ga stavi u džep. Imao je ruke mađioničara i mađioničarev osećaj da čoveka uputi na pogrešnu stranu. Jednog trenutka ček je bio tu, a već sledećeg je nestao.

„Koliki je bio tvoj deo?“

„Reći ću ti, ali moraš da obećaš da cifru nećeš obznaniti onim lešinarima“, reče Išervud pokazavši rukom po trpezariji *Grinza*.

To što Gabrijel ne reče ništa, Išervud je protumačio kao krvnu zakletvu na večno ćutanje.

„Jedan milion.“

„Dolara?“

„Funti, mili. Funti.“

„Ko ga je kupio?“

„Vrlo lepa galerija na američkom Srednjem zapadu. Uveravam te da je s ukusom izložena. Možeš li da zamisliš? Iz prašnjave prodavnice u Halu sam je uzeo za šesnaest hiljada, čisto na osećaj – prokleta lud osećaj – da je to deo koji nedostaje s oltarske ikone u crkvi svetog Salvatora u Veneciji. I bio sam u pravu! Ovakav majstorski potez se u karijeri napravi jednom, dvaput ako baš imaš sreće. Živeli!“

Nazdravili su jedan drugome vinskom čašom s nožicom i šoljom od koštanog porcelana. Baš u tom trenu se zadihan, zdepasti muškarac u ružičastoj košulji i jednako ružičastih obraza stvorio kraj njihovog stola.

„Džuli!“, zapeva.

„Zdravo, Oliver.“

„Po Djuk stritu se priča da si uzeo ceo milion za svog Večelija.“

„Gde si, do đavola, to čuo?“

„Ovde nema tajni, ljubavi. Samo mi reci da li je istina ili prljava, pokvarena laž.“ Okrenu se Gabrijelu kao da ga prvi put vidi i pruži mu mesnatu šapu držeći među debelim prstima vizitkartu ispisanu zlatnim slovima. „Oliver Dimblbi. *Galerija Dimblbi*.“

Gabrijel ćutke uze vizitkartu.

„Zašto ne popiješ piće sa nama, Oliver?“ upita Išervud.

Ispod stola Gabrijel nagazi i snažno pritisnu Išervudov palac.

„Ne mogu sad, ljubavi. Obećala mi je ona dugonoga spodoba iz onog separea da će mi na uvo šaputati razne bezobrazluka ako je častim još jednom čašom šampanjca.“

„Hvala bogu!“, istrtlja Išervud kroz stisnute zube.

Oliver Damblbi se odgega. Gabrijel popusti stisak na Išervudovom stopalu.

„Toliko o tvojoj tajni.“

„Lešinari“, ponovi Išervud. „Iako sam sada ponovo na vrhu, čim posrnem, počće da kruže i ne bi li pročeprkali po kostima, čekaće da umrem.“

„Možda bi ovog puta mogao malo pažljivije da barataš novcem.“

„Plašim se da sam beznadežan slučaj. Zapravo...“

„Oh, bože.“

„...sledeće nedelje putujem u Amsterdam da pogledam jednu sliku. To je centralni deo triptiha. Klasifikovali su ga pod nepoznate autore, ali ja opet imam isti osećaj. Mislim da potiče iz radionice Rohira van der Vejdena. U stvari, mogao bih da se za poprilične pare kladim u to.“

„Poznato je koliko je teško dokazati autentičnost Van der Vejdenovih dela. Pouzdano mu se pripisuje samo šačica dela, a nijedno nije obeležio ni datumom ni potpisom.“

„Ako je iz njegove radionice, na slici će biti njegovi otisci. A ako neko može da ih otkrije, onda si to ti.“

„Rado ću pogledati sliku.“

„Radiš li sada na nečemu?“

„Upravo sam završio jednog Modiljanija.“

„Imam posao za tebe.“

„Kakav posao?“

„Pre nekoliko dana mi je telefonirao jedan advokat. Rekao je da njegov klijent ima sliku koju treba očistiti. Kazao je da taj klijent želi da *ti* obaviš posao i da će lepo platiti.“

„Kako se klijent zove?“

„Nije rekao.“

„Koja je slika u pitanju?“

„Nije rekao.“

„Pa kako će se to obaviti?“

„Odeš u vilu, radiš na slici. Vlasnik ti plaća hotel i troškove.“

„Gde?“

„U Cirihu.“

Nešto zaiskri u Gabrijelovim zelenim očima – vizija, uspomena. Išervud je izbezumljeno kopao po fiokama svog ne toliko pouzdanog pamćenja. *Jesam li ga ikad slao u Cirih da radi za her Helera?*

„Je li Cirih problem?“

„Ne, Cirih je u redu. Koliko bi mi platili?“

„Dvapat više od onoga što sam ti sad dao – ako odmah počneš.“

„Daj mi adresu.“

GABRIJEL nije imao vremena da se vraća u Kornvol po stvari pa je posle ručka otišao u kupovinu. U Oksford stritu kupio je dve preobuke i malu kožnu torbu. Zatim je otišao u Grejt Rasel strit i posetio cenjenu prodavnicu umetničkog materijala *L. Kornelisen i sin.* Penelopa, anđeoske kose boje lana, pomogla mu je pri izboru opreme – pigmenata, četkica i rastvarača. Znala je njegovo profesionalno ime, a on je besramno flertovao s njom na blagom akcentu italijanskog iseljenika. Zapakovala mu je kupljene stvari u smeđi papir i uvezala ih kanapom. Poljubio ju je u obraz. Kosa joj je mirisala na kakao i tamjan.

Previše je znao o terorizmu i bezbednosti da bi putovao avionom, pa je podzemnom železnicom otišao do *Stanice Vaterlo* i uhvatio kasni popodnevni voz za Pariz. Na *Istočnoj stanici* se ukrcao u noćni voz za Cirih i u devet narednog jutra lagano šetao po Bahnhofstrase.

Kako dražesno Cirih krije svoja blaga, mislio je. Mnogo svet-skog zlata i srebra ležalo je u bankarskim sefovima pod njegovim nogama, ali nije bilo užasnih poslovnih kula, međaša

finansijske četvrti niti spomenika bogaćenju. Samo skromne naznake, diskrecija i obmana. Odbačena žena koja skreće pogled da sakrije svoju sramotu. Švajcarska.

Stigao je na Paradeplac. Na jednoj strani trga bilo je sedište *Credit Suisse*, na drugoj – *UBS*.^{*} Golubovi prhnuše i narušše mir. Prešao je ulicu.

Naspram hotela *Savoy* nalazila se taksi stanica. Pre nego što je ušao u automobil koji je čekao, pogledao je i zapamtio registarski broj. Vozaču je kazao adresu vile, trudeći se da sakrije berlinski akcent koji je poprimio od majke.

Dok su prelazili reku, vozač uključi radio. Spiker je čitao sinoćne vesti. Gabrijel se mučio da razume njegov *Züridütsch*. Isključio je radio i usredsredio se na zadatak. Neki iz sveta umetnosti su restauraciju smatrali mučnim poslom, ali je Gabrijel na svaki posao gledao kao na avanturu koja čeka da se otkrije; mogućnost da se prođe s one strane ogledala u neko drugo vreme i mesto – mesto gde uspeh ili neuspeh određuju njegove veštine i živci, i ništa više.

Pitao se šta ga čeka. Sama činjenica da je vlasnik tražio baš njega značila je da je delo gotovo sigurno slika starog majstora. Takođe je pretpostavljao da je slika prilično prljava i oštećena. Vlasnik se sigurno ne bi izlagao trošku i mučio da ga dovede u Cirihi samo zbog novog sloja laka.

Koliko li će vremena ovde biti? Šest nedelja? Šest meseci? Teško je reći. Svaka restauracija je drugačija; mnogo toga zavisi od stanja slike. Za Išervudovog Večelija bilo je potrebno godinu dana, mada je usred posla bio na kratkom odsustvu blagodareći Ariju Šamronu.

ROZENBILVEG je uska ulica, tek toliko široka da se dva automobila mogu mimoći, koja se pod oštrim uglom uspinje uz

^{*} *Credit Suisse* i *UBS (Union Bank of Switzerland)* – dve najveće švajcarske banke. (Prim. prev.)

padinu Ciriškog brega. Vile su bile stare, velike i tesno zbijene, omalterisanih zidova, sa krovovima od crepa i malim isprepletenim baštama. Sve iste osim jedne gde se zaustavio taksi.

Stajala je na vrhu svog brdašca i za razliku od susednih, nekoliko metara je udaljena od ulice. Poput rešetke na zatvorskoj ćeliji imanje je okruživala visoka metalna ograda. U nivou pločnika nalazi se sigurnosna kapija s malom kamerom za nadzor. Iza kapije se uzdizalo kameno stepenište, a zatim vila, nevesela, siva kamena građevina s kulama i visokim prednjim tremom.

Taksi je otišao. Ispod se video centar Cirih i jezero. Oblak je zaklanjao suprotnu obalu. Gabriel se setio da se po vedrom danu mogu videti Alpi, ali sada su bili sakriveni.

Na kamenom zidu pored kapije nalazio se telefon. Gabriel podiže slušalicu, ču kako zvoni i sačeka. Ništa. Spustio je slušalicu, pa je ponovo podigao. I dalje niko nije odgovarao.

Izvadio je advokatov faks koji mu je Džulijan Išervud dao u Londonu. *Treba da stigneš tačno u devet ujutro. Pozvoni i uvešće te unutra.* Gabriel pogleda na sat. Devet i tri minuta.

Dok je vraćao papire u džep, počeo da pada kiša. Osvrnuo se: nije bilo kafića gde bi mogao da se udobno smesti, niti parkova ili trgova gde bi mogao da se skloni od kiše. Samo pustinja nasleđenog rezidencijalnog bogatstva. Ako predugo bude stajao na pločniku, verovatno će ga uhapsiti kao skitnicu.

Izvadio je mobilni telefon i pozvao Išervuda. Verovatno još nije stigao u galeriju. Dok je čekao da se uspostavi veza, zamišljao je Išervuda kako pogrbljen za volanom novog sjajnog jaguara puzi Pikadilijem kao da navodi naftni tanker kroz opasne vode.

„Izvini, ali bojim se da je došlo do promene plana. Izgleda da je čovek sa kojim je trebalo da se sastaneš iznenada pozvan van grada. Nekakav hitan slučaj. Nije baš lepo objasnio. Znaš kakvi su Švajcarci, mili.“

„Šta sad da radim?“

„Poslao mi je šifru za kapiju i ulazna vrata. Sâm uđi. U hodniku na stolu te čeka poruka o smeštaju i mestu gde ćeš naći sliku.“

„Prilično neuobičajeno, zar ne?“

„Smatraj se srećnim. Zvuči kao da ćeš nekoliko dana biti sam i niko te neće nadgledati dok radiš.“

„Valjda si u pravu.“

„Da ti dam šifre. Imaš li slučajno olovku i papir? Prilično su dugačke.“

„Samo mi kaži brojeve, Džulijane. Ovde lije kiša i skroz sam mokar.“

„A, da. Ti i tvoji mali salonski trikovi. Nekad sam u galeriji imao devojkicu koja je to isto mogla da uradi.“

Išervud je izdeklamovao dva osmocifrena broja i prekinuo vezu. Gabrijel podiže slušalicu telefona na kapiji i ukuca broj. Začuo se signal; pomerio je rezu i ušao. Na ulaznim vratima je ponovio postupak i trenutak kasnije našao se u zatamnjenom predvorju gde je pokušavao da pronađe prekidač za svetlo.

Koverat je ležao u velikoj staklenoj činiji na izrezbarenom antičkom stolu podno stepenica. Bio je naslovljen na sinjor Delvekja, što je Gabrijelovo profesionalno ime. Uzeo je koverat i otvorio ga kažiprstom. Običan golubije sivi papir, težak lepak, bez zaglavlja; uredan brižljiv rukopis, bez potpisa. Pri-
neo ga je nosu – bez mirisa.

Gabrijel počeo da čita. Slika je stajala u salonu – Rafaelov *Portret mladića*. Soba mu je rezervisana u hotelu *Dolder Grand*, udaljenom oko kilometar i po, s druge strane Ciriškog brega. Hrana je u frižideru. Vlasnik će se sutra vratiti u Cirihi. Izuzetno bi poštovao ako bi sinjor Delvekjo odmah počeo sa radom.

Gabrijel je pismo stavio u džep. Dakle, Rafaelova slika. To će mu biti druga. Pre pet godina je restaurirao mali rad religioznog karaktera, *Madona sa detetom*, zasnovan na Leonardovoj čuvenoj kompoziciji. Gabrijel je osetio da ga peckaju

vrhovi prstiju. Bila je to čudesna prilika i drago mu je što je prihvatio posao bez obzira na neuobičajene okolnosti.

Ušao je u veliku prostoriju. Bilo je mračno, neosvetljeno, a teške zavese potpuno navučene. Uprkos tami, imao je utisak srednjoevropskog aristokratskog nereda.

Napravio je nekoliko koraka. Pod nogama oseti da je tepih vlažan. Vazduh zamirisao na so i rđu. Gabrijel je imao prilike da oseti taj miris. Ispružio je ruku, prstima dodirnuo tepih i prineo ih licu.

Stajao je u krvi.

ORIJENTALNI tepih je bio izbledeo i vrlo star, kao i mrtav muškarac opružen nasred tepiha. Ležao je licem okrenut nadole; dok je umirao, desnu ruku je isturio napred. Nosio je plavi sako sa dvostrukim šlicem, s leđa izlizan od nošenja, i sive flannelske pantalone. Cipele su mu bile od smeđeg antilopa. Jedna cipela, desna, imala je deblju petu i đon. Na nozi bližoj podu zadigla mu se nogavica. Koža mu je bila zapanjujuće bela, poput ogoljene kosti. Čarape mu se nisu slagale.

Gabrijel je čučnuo s ležernošću osobe koju mrtvac ne uznemirava. Leš je pripadao sićušnom muškarcu – nije bio viši od sto pedeset centimetara. Ležao je postrance i videla mu se leva strana lica. Gabrijel je kroz krv video četvrtastu vilicu i nežnu jagodicu. Kosa je bila gusta, snežnobela. Izgleda da je jedanput pogođen u levo oko i da je okrugli metak izašao kroz potiljak. Sudeći po veličini izlazne rane, pucano je iz pištolja velikog kalibra. Gabrijel podiže pogled i vide da je metak razbio ogledalo iznad velikog kamina. Pretpostavljao je da je starac ubijen pre nekoliko sati.

Trebalo je da telefonira policiji, ali onda je zamislio kako bi situacija izgledala s njihove tačke gledišta. Stranac u bogatoj kući; leš čoveka kome je pucano u oko – u najmanju ruku pr tvorili bi ga zarad ispitivanja. Gabrijel to nije mogao dozvoliti.

Uspravi se i s mrtvog muškarca skrenu pogled na Rafaelovu sliku. Upečatljiv prizor: poluprofil lepog mladića, majstorski osvetljen. Gabriel je pretpostavljao da je slika rađena dok je Rafael živeo i radio u Firenci, verovatno između 1504. i 1508. Šteta za starca; bilo bi zadovoljstvo restaurirati ovakvu sliku.

Vratio se u predvorje gde zastade i spusti pogled. Ostavio je krvave tragove po mermernom podu. Tu se ništa nije moglo učiniti. Naučen je da u ovakvim okolnostima brzo ode ne obraćajući pažnju na malo nereda ili buke.

Pokupio je svoje torbe, otvorio vrata i izašao. Kiša je sad još jače padala i dok je stigao do kapije na kraju popločane staze, nestali su krvavi tragovi za njim.

Hodao je brzo dok nije stigao do prometne ulice – Krebilštrase. Niz padinu brda je gmizao tramvaj broj šest. Brzim hodom, ali ne trčeći, požurio je do sledeće stanice i uskočio u voz bez karte.

Tramvaj naglo krenu napred. Gabriel sede i pogleda udesno. Na unutrašnjem zidu vagona preko Davidove zvezde, naškrabana crnim neizbrisivim flomasterom, stajala je svastika. Ispod su napisane dve reči: *JUDEN SCHEISS*.*

TRAMVAJEM se odvezao pravo u *Hauptbahnhof*.** U staničnoj zgradi, u podzemnom pasažu s prodavnicama, kupio je veoma skupe balijeve kožne čizme. Gore, u glavnom holu, proverio je obaveštenja o odlascima. Voz za Minhenu je kretao za petnaest minuta. Iz Minhena je mogao da uhvati večernji let za London, gde će otići pravo u Išervudovu kuću u Južnom Kenzigtonu i zadaviti ga.

Kupio je kartu za prvi razred i otišao u toalet. U kabini je izuo mokasine i obuio nove čizme. Na izlazu je mokasine ubacio u kantu za đubre i pokrio ih papirnim ubrusima.

* *Juden Scheiss* – nem. jevrejska govna. (Prim. prev.)

** *Hauptbahnhof* – glavna železnička stanica u Cirihu. (Prim. prev.)

Kad je stigao na peron, putnici su ulazili u voz. Ušao je u drugi vagon i hodnikom stigao do svog kupea. Bio je prazan. Trenutak kasnije, kad je voz polako krenuo, Gabriel je zažmurio, ali mu je pred očima bio mrtvac ispod Rafaelove slike i dve reči iz tramvaja: *JUDEN SCHEISS*.

Voz je lagano stao. Još su bili na peronu. Napolju, u hodniku, Gabriel začu korake. Vrata se otvoriše kao da su izletela u eksploziji bombe i dva policajca grunuše u njegov kupe.